

«ΡΙΖΑΡΕΙΤΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ»

(Εισήγηση στο Συνέδριο της 26-11-2016 για τα αρχεία στη Λαμία)

Κυρίες και κύριοι

Αισθανόμαστε χαρά που συμμετέχουμε στο σημερινό συνέδριο που στόχο έχει την ανάδειξη της ιστορίας των εκκλησιαστικών σχολείων της χώρας μας. Καθώς τα αρχεία που μελετήσαμε αφορούν την λειτουργία της Ριζαρείου Σχολής μετά το 1960, έτος της επαναλειτουργίας της στις καινούργιες εγκαταστάσεις της στο Χαλάνδρι, θεωρήσαμε απαραίτητο να κάνουμε μια σύντομη αναδρομή στην μέχρι τότε διαδρομή της Σχολής, επισημαίνοντας τους σημαντικούς σταθμούς στη λειτουργία της.

Ο ιστορικός της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής αίδιμος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Καθηγητής της Γεν. Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και αργότερα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, ο οποίος διετέλεσε Διευθυντής της κατά την περίοδο 1911-1923, διαιρεί την ιστορία της Σχολής από την έναρξη της λειτουργίας της το 1844 μέχρι το 1919, οπότε συμπληρώθηκαν 75 χρόνια, σε δύο περιόδους: α. 1844-1881 και β. 1882-1919. Η τρίτη εποχή της Ριζαρείου διανύεται από το 1919 μέχρι το 1940, όταν, λόγω του πολέμου και της επιτάξεως των εγκαταστάσεων της Σχολής στην Αθήνα, διακόπτεται η λειτουργία της και παραμένει κλειστή μέχρι το 1960, οπότε επαναρχίζει το εκπαιδευτικό της έργο στις νεόδμητες εγκαταστάσεις των Διδακτηρίων της στο Χαλάνδρι.

Πιο συγκεκριμένα, η Ρ.Ε.Σ. άνοιξε τις πύλες της την **15^η Μαΐου 1844** για να μορφώνει πεπαιδευμένους ιερείς, σύμφωνα με την επιθυμία των μεγάλων του Έθνους ευεργετών, Μάνθου και Γεωργίου Ριζαρών. Η φοίτηση ήταν πενταετής με εσωτερικούς μαθητές τελειόφοιτους του Ελληνικού Σχολείου. Τα 4 έτη ισοδυναμούσαν με τα 4 του Γυμνασίου με το ίδιο πρόγραμμα και το 5^ο έτος αποτελούσε ειδίκευση στα θεολογικά. Τα θεολογικά μαθήματα ήταν περισσότερα από αυτά των Γυμνασίων ακόμα και στις κατώτερες τάξεις. Έτσι το 5^ο έτος θεωρείτο Πανεπιστημιακό ή προπαρασκευαστικό για το Πανεπιστήμιο. Αποφοιτώντας από το 5^ο έτος, οι τρόφιμοι μπορούσαν να εγγραφούν σε οποιαδήποτε Σχολή του Πανεπιστημίου ήθελαν, όπως και από το 4^ο, ή περίμεναν μέχρι το 30^ο έτος της ηλικίας τους για να χειροτονηθούν ιερείς σε χωριά κάτω των 1000 κατοίκων.

Το 1856 τροποποιήθηκε άρθρο του κανονισμού που αφορούσε τους ιδιοσυντήρητους μαθητές.

Το 1867 νέος οργανισμός που συντάχθηκε από τον τότε Δ/ντή Σωκράτη Κολλιάνσο απαγόρευσε την εγγραφή στο Πανεπιστήμιο από το τέλος του 4^{ου} έτους.

Από 6-11-1881 έως 15-8-1882 η Ριζαρείου Σχολή διαλύθηκε για να χτιστεί νέα πτέρυγα για περισσότερους μαθητές.

Το 1882 νέος κανονισμός καθόριζε να εγγράφονται οι μαθητές μόνο στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου.

Ο απόφοιτος της Σχολής Αθ. Ευταξίας, όταν έγινε Υπουργός Παιδείας, από το **1893-1899** προσπάθησε, χωρίς να το επιτύχει, να θέσει σε λειτουργία νέο κανονισμό της Σχολής σύμφωνα με τον οποίο μπορούσαν να εισέρχονται μαθητές από την αρχή της Γ' Γυμν. Και μετά από 5ετείς σπουδές να εξέρχονται και να διορίζονται Ελληνοδιδάσκαλοι μέχρι να γίνουν ιερείς.

Το 1900 δημοσιεύτηκε νέος κανονισμός σύμφωνα με τον οποίο οι απόφοιτοι της Σχολής μπορούσαν να εγγραφούν σε οποιαδήποτε Σχολή του Πανεπιστημίου ήθελαν, όπως και πριν το 1882.

Το 1918 δημοσιεύτηκε ο Νόμος 1432 ο οποίος μετέτρεπε τη Ριζάρειο Σχολή σε Ιεροδιδασκαλείο και οι απόφοιτοι θα ελάμβαναν και πτυχίο Δημοδιδασκάλου και θα διορίζονταν σε σχολεία χωριών κάτω των 1000 κατοίκων, με δικαίωμα να γίνουν ιερείς μετά το 30^ο έτος της ηλικίας τους. Το διδασκαλικό πτυχίο είχε 15ετή μόνο ισχύ, διότι ο απόφοιτος Ριζαρείτης που δεν θα γινόταν ιερέας έχανε και τη δυνατότητα να γίνει δάσκαλος, σύμφωνα με αυτό το νόμο.

Το 1929 καταργήθηκε το ιεροδιδασκαλείο για να επαναλειτουργήσει η Ριζάρειος Σχολή από το 1931 ως το 1936 ως πεντατάξιος Ιερατική Σχολή όπως και πριν.

Το 1936-1938 λειτούργησε ως εξατάξιος Ιερατική Σχολή και οι τρόφιμοι εισέρχονταν με ενδεικτικό της Β' τάξης του Γυμνασίου.

Τέλος, το **1938** έγινε πάλι 5τάξιο Ιεροδιδασκαλείο μέχρις ότου έκλεισε τις πύλες της από το 1940-1960 λόγω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Το 1960 άρχισε πάλι να λειτουργεί στα νέα κτίριά της στο Χαλάνδρι με 6ετή φοίτηση των τροφίμων, οι οποίοι εισέρχονταν στη Σχολή με ενδεικτικό της Β' Γυμνασίου και με τη δυνατότητα να χειροτονηθούν ιερείς κατά το 30^ο έτος ή να εγγραφούν στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου.

Η λειτουργία της Σχολής με εκπαιδευτικό προσωπικό υψηλού μορφωτικού και επιστημονικού επιπέδου, προσείλκυε μαθητές με ανάλογες ικανότητες και προσόντα, με αποτέλεσμα να ολοκληρώνεται η φυσιογνωμία μιας Σχολής με υψηλό επίπεδο και να αρτιώνεται η πνευματική της υπόσταση με τα διπλά χαρακτηριστικά ποιότητας και αξίας: *επιφανείς δάσκαλοι- άριστοι μαθητές*. Στους αποφοίτους της Σχολής, από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα, περιλαμβάνονται Καθηγητές Πανεπιστημίου, Αρχιερείς, ιερείς, ιεροκήρυκες, Θεολόγοι, Πτυχιούχοι Πανεπιστημίου (Φιλολογοί, Μαθηματικοί, Νομικοί, γιατροί), Δημοδιδάσκαλοι (οι περισσότεροι από τους οποίους προήχθησαν σε Δ/ντές Δημοτικών Σχολείων) και κάποιοι που άσκησαν διάφορα επαγγέλματα.

Η πορεία της Σχολής ούτε εύκολη ούτε ακύμαντη υπήρξε. Τόσο ο Γεώργιος Ριζάρης με τη Διαθήκη του, όσο και οι Εκτελεστές της βουλήσεως των Ιδρυτών, μόχθησαν ώστε να φθάσει σήμερα η Ριζάρειος να συγκαταλέγεται μεταξύ των παλαιότερων Ιδρυμάτων εν ενεργεία και δράσει, Ιδρυμάτων που αποτελούν αληθινούς θεσμούς Παιδείας του νέου Ελληνισμού.

Στα πλαίσια, λοιπόν, της Δράσης με τίτλο «*Εμβάθυνση στην ιστορία του Εκκλ/κού Σχολείου και της Εκκλ/κής Εκπ/σης*», που οργάνωσε η Δ/ νση Β/θμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης, μελετήσαμε τα αρχεία της Σχολής από

το 1960 μέχρι το 2011 και συγκεκριμένα τα Μαθητολόγια, τα Βιβλία Πράξεων του Καθηγητικού Συλλόγου, τα Βιβλία Πιστοποιητικών Σπουδών, τα Πρωτόκολλα, τα βιβλία Γενικού και ειδικού ελέγχου, τα Βιβλία Ποινών, τα Βιβλία Πράξεων Διευθυντού, τα βιβλία Εισιτηρίων και Συμπληρωματικών Εξετάσεων, τα Μισθολογικά Μητρώα και τα Ημερολόγια Διευθυντού. Το ενδιαφέρον μας συγκέντρωσαν τα **Μαθητολόγια της Σχολής**, καθώς διαπιστώσαμε ότι *πολλοί από τους αρχιερείς* που δραστηριοποιούνται σήμερα ανά τον ορθόδοξο κόσμο, *είναι απόφοιτοι της Ριζαρείου Σχολής* κι έτσι αποφασίσαμε να τους παρουσιάσουμε επ' ευκαιρία του σημερινού Συνεδρίου. Σημαντικές πληροφορίες γι' αυτούς αντλήσαμε από το βιβλίο του Μητροπολίτου Φθιώτιδος Νικολάου « Ριζαρείτες Αρχιερείς – Από της ιδρύσεως της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής (1844) μέχρι σήμερα», ριζαρείτου και του ίδιου.

Πρόκειται για τους:

(Τα ονόματα και πληροφορίες σχετικά με τους αρχιερείς βρίσκονται στην παρουσίαση - pdf)

Ολοκληρώνοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η πορεία της Ριζαρείου συνεχίζεται, πάντοτε με την ελπίδα ότι η λαμπρή παιδευτική της παράδοση θα πλουτισθεί με νέες εμπειρίες και στοιχεία γόνιμα, που θα αποφέρουν καρπούς αντάξιους του παρελθόντος της, καρπούς που θα βεβαιώνουν ένα γνήσια Ορθόδοξο Εκκλησιαστικό φρόνημα και ήθος. Σκοπός και στόχος της Σχολής είναι να προσφέρει έργο ουσιαστικό, θετικό και αληθινά ωφέλιμο ως μια εστία Ορθόδοξης μαρτυρίας, παιδείας και πίστεως.

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο σας